СТАЛИЙ РОЗВИТОК:

ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕНЕРГООЩАДНІСТЬ. ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

VII Міжнародний конгрес
12-14 жовтня 2022, Україна, Львів

Збірник матеріалів

СТАЛИЙ РОЗВИТОК:
ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.
ЕНЕРГООЩАДНІСТЬ.
ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.

VII МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС
12-14 жовтня 2022, Україна, Львів

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Київ
Яроче́нко Я.В.
2022

Міністерство освіти і науки України
Львівська обласна державна адміністрація
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола
Західний науковий центр НАН України і МОН України
Львівська обласна організація Всеукраїнської Екологічної Ліги

СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕНЕРГООЩАДНІСТЬ. ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.

VII МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС
12-14 жовтня 2022, Україна, Львів

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Київ
Яроче́нко Я. В.
2022

УДК 591.663
С 76
DOI https://doi.org/10.51500/7826-07-0

Організатори VII Міжнародного конгресу:
Міністерство освіти і науки України
Львівська обласна державна адміністрація
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола
Західний науковий центр НАН України і МОН України
Львівська обласна організація Всеукраїнської Екологічної Ліги

С 76 Сталий розвиток: захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування. VII Міжнародний конгрес, 12-14 жовтня 2022, Україна, Львів : Збірник матеріалів — Київ : Яроче́нко Я. В., 2022. — 150 с. : рис. Онлайн-видання.

ISBN 978-617-7826-07-0 (Online)

Збірник матеріалів VII Міжнародного конгресу відображає наукові дослідження авторів у сфері: екології, екологічної та цивільної безпеки, туризму, підприємництва та біржової діяльності. Всі матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

УДК: 591.663

© Авторський колектив, 2022
© НУ «Львівська політехніка», 2022
© Яроче́нко Я.В., 2022

ISBN 978-617-7826-07-0 (Online)

МАМЧУР З., ДРАЧ Ю., АНТОНЯК Г. (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЕПІКСИЛЬНИХ МОХОПОДІБНИХ НА ТЕРИТОРІЇ ПАРКІВ МІСТА ЛЬВОВА

Львівський національний університет імені Івана Франка,
79005, Україна, м.Львів, вул. Грушевського, 4. dzvinkamamchur@gmail.com

Absrtact. In the parks of the city of Lviv, 51 species of epixyls from two divisions were identified: Marchantiophyta (3 species) and Bryophyta (48 species). According to ecological features, bryophytes that settle on different types of dead wood are mainly facultative epixyls. Each stage of wood decay has its own species composition of bryophytes. On natural dead wood in urban conditions, polysubstrate species of bryophytes are common. An important role of epixylic bryophytes is that they contribute to the decomposition of wood, since they retain moisture in the substrate and create conditions for the settlement and reproduction of other biota species.

Сучасному місту властивий надмірний антропогенний прес на екосистеми парків і лісопарків, що призводить до зміни біорізноманітття флори мохоподібних, насамперед через зменшення кількості придатних природних субстратів для їхнього поселення. Упродовж останніх п’яти років було детально обстежено поширення мохоподібних у найбільших парках Львова: пам’ятка державного значення Стрийський парк, ботанічна пам’ятка природи «Лісопарк Погулянка», регіональний ландшафтний парк «Знесіння», пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Снопківський парк», парк «Горіховий гай». Особливістю цих парків є те, що вони розташовані неподалік центральної частини міста, що зумовлює інтенсивне рекреаційне навантаження, насамперед на ґрунтовий покрив.

Одним із завдань було дослідження епіксильних видів мохоподібних, оскільки, як показують дослідження екологів, мертва деревина як джерело харчування та місце проживання і розмноження багатьох видів біоти є важливою ланкою екосистем. Сучасна практика зі збереження біорізноманіття в Європі передбачає заходи з охорони мертвої деревини в лісах і великих парках, зокрема рекомендовано у міських парках, чимдалі від алей і пішохідних доріжок, залишати окремі сухі дерева, колоди і пні.

Загалом, для зеленої зони Львова відомо понад 180 видів мохоподібних. Щодо субстратної приналежності, то найбільшу кількість становлять епігейні види. Обстеження старих пнів і колод різного ступеня розкладання дало можливість ідентифікувати 51 вид епіксилів з двох відділів: Marchantiophyta (3 види) і Bryophyta (48). За екологічними особливостями мохоподібні, що селяться на різних видах мертвої деревини, є переважно факультативними епіксилами. Це екологічно пластичні види, здатні заселяти різноманітні субстрати (живі дерева, ґрунт, природні і штучні кам'янисті): *Amblystegium serpens, Brachytheciastrum velutinum, Brachythecium rutabulum, B. salebrosum, Ceratodon purpureus, Hypnum cupressiforme, Leskea polycarpa, Lewinskya affinis, Orthotrichum pallens, Oxyrrhynchium hians, Plagiothecium denticulatum, Platygyrium repens, Pylaisia polyantha.* Варто зауважити, що кожній стадії розпаду деревини притаманний свій видовий склад епіксильних маршанціофітів і бріофітів.

Якщо у парках завдяки особливостям господарювання залишають пеньки та неприбране опале гілля й повалені стовбури, то на відносно ще «молодому» епіксильному субстраті початкового етапу розкладу поширені епіфітні види. На субстраті, що зазнав найвищого ступеня розкладання, поселяються типові епігеї. На середньорозкладеній деревині виявлені види як із ширшою екологічною амплітудою: *Cephalozia bicuspidata, Plagiochila porelloides, Dicranella heteromalla, Hygroamblystegium varium, Pseudoleskeella nervosa*, так і умовно облігатні епіксили: *Lophocolea heterophylla, Tetraphis pellucida, Herzogiella seligeri.* Загалом, на природній відмерлій деревині можемо простежити сукцесійний ряд: епіфіти – типові епіксили – епігейні види.

Важлива роль мохоподібних, що поселяються на опалих гілках, пеньках і колодах, полягає в тому, що вони, сприяють розкладанню деревини, оскільки затримують вологу в субстраті і створюють умови для поселення та розмноження інших видів біоти.